

Poziv na poštovanje obećanja o raskidu sa *partitokratijom*

Poziv na poštovanje obećanja o raskidu sa partitokratijom

Poslanicama i poslanicima 28. Saziva Skupštine Crne Gore,

Predsjedniku, potpredsjednicima, članovima i članicama Vlade Crne Gore,

U Crnoj Gori postoji konsenzus da zapošljavanje u javnom sektoru obiluje neprimjerenim uticajima, odnosno da kriterijumi političke i druge podobnosti imaju prevagu nad zaslugama, obrazovnim profilima i radnom iskustvu.

Među principima za konstituisanje 44. Vlade Crne Gore, našla se i poruka da se njeni konstituenti obavezuju da će se u vođenju kadrovske politike presudno rukovoditi načelima otvorenosti, meritokratije i jednakih šansi, vodeći računa prvenstveno o profesionalnim kvalitetima i ličnom integritetu kandidata, u cilju diskontinuiteta partitokratskog načina upravljanja.

U ekspozeu premijera Milojka Spajića dalje se afirmišu modernizacija institucija, jačanje administrativnih kapaciteta zaposlenih u javnoj upravi, transparentnost i efikasnost rada javne uprave, a među glavnim ciljevima ističu se bolja organizacija javne uprave, unapređenje sistema lokalne samouprave i razvoj modernog i profesionalnog službeničkog sistema.

Međutim, važeći zakonski propisi nisu garancija meritokratije, jer su oni toliko loši i neodređeni da dozvoljavaju sprovođenje javnih konkursa u roku od tri dana, bez detaljno regulisanog načina testiranja, za najveći dio javnog sektora. Zbog toga ne želimo da pristanemo na to da i ovaj talas obećanja ostane na nivou načela, koje će pod plaštom „striktnog pridržavanja zakonskih propisa” omogućiti kandidatima i kandidatkinjama da, bez odgovarajućeg stručnog znanja i vještina, obavljaju najodgovornije poslove u javnom sektoru.

Dovoljno je da posjetite našu posebnu veb stranicu <https://mapa-rizika.me> i uvjerite se da znamo o čemu govorimo: pogledajte odgovore i njihova obrazloženja da li su ispunjeni elementarni uslovi da se korupcija i neprimjereni uticaji prilikom zapošljavanja u javnom sektoru spriječe.

Odgovor je neslavan.

Međutim, osim detaljne dijagnoze aktuelnog stanja, formulisali smo i set preporuka za neophodne zakonske intervencije i bolje prakse, kako bi se stvorili elementarni uslovi za često obećavanu a nikad realizovanu „meritokratiju“ u Crnoj Gori, od kojih su mnoge već sumirane i publikovane u [Deklaraciji o borbi protiv korupcije i političkog klijentelizma prilikom zapošljavanja u javnom sektoru](#). **Pozivamo Vas da razmotrite svaku od preporuka i primijenite je kroz izmjenu pravnog okvira i unapređenje praksi**, kako bismo ovu, za građane i građanke izuzetno važnu temu, sa apstraktnih principa i maglovitih obećanja preveli u konkretne korake, koji će služiti i kao test vaše posvećenosti onome što ste tako glasno zagovarali, naročito dok ste bili u opoziciji.

Javnost ćemo pravovremeno **povratno** informisati o odgovorima na našu inicijativu i o **stepenu realizacije preporuka – da li su prihvaćene ili odbijene**.

U produžetku dajemo ključne preporuke, koje smatramo osnovom kako bi se sa obećanja o raskidu sa partitokratijom prešlo na djela, a za čiju primjenu su direktno nadležni poslanici i poslanice u Skupštini Crne Gore, Vlada Crne Gore i resorni ministri i ministarke.

Preporučene zakonodavne aktivnosti

Šta treba uraditi?	Kako?	Do kada?	Status realizacije preporuke
Propisati obavezu izbora najbolje rangiranog kandidata ili kandidatkinje u postupcima popune radnih mjesta u javnom sektoru	Izmjenama Zakona o državnim službenicima i namještenicima, Zakona o lokalnoj samoupravi, Zakona o radu, ali i svih drugih zakona, koji se odnose na javne ustanove, preduzeća u većinskom vlasništvu države i/ili lokalne samouprave, i na državne agencije i druga regulatorna tijela	IV kvartal 2024. godine	Na čekanju
Zakonski ujednačiti osnovne korake prilikom zapošljavanja u javnom sektoru, nezavisno od toga da li je riječ o organima uprave, ustanovama, preduzećima ili agencijama i drugim regulatornim tijelima	Izmjenama Zakona o državnim službenicima i namještenicima, Zakona o lokalnoj samoupravi, Zakona o radu, ali i svih drugih zakona, koji se odnose na javne ustanove, preduzeća u većinskom vlasništvu države i/ili lokalne samouprave, i na državne agencije i druga regulatorna tijela	I kvartal 2025. godine	Na čekanju
Uspostaviti pravilo javnog oglašavanja prije zasnivanja radnog odnosa na početnim pozicijama u svim segmentima javnog sektora	Izmjenama Zakona o državnim službenicima i namještenicima, Zakona o lokalnoj samoupravi, Zakona o radu, ali i svih drugih zakona, koji se odnose na javne ustanove, preduzeća u većinskom vlasništvu države i/ili lokalne samouprave, i na državne agencije i druga regulatorna tijela	I kvartal 2025. godine	Na čekanju
Propisati trajanje javnih oglasa za zasnivanje radnog odnosa u javnom sektoru od minimum 15 dana, nezavisno o kom segmentu javnog sektora je riječ	Izmjenama Zakona o državnim službenicima i namještenicima, Zakona o lokalnoj samoupravi, Zakona o radu, ali i svih drugih zakona, koji se odnose na javne ustanove, preduzeća u većinskom vlasništvu države i/ili lokalne samouprave, i na državne agencije i druga regulatorna tijela	I kvartal 2025. godine	Na čekanju

Šta treba uraditi?	Kako?	Do kada?	Status realizacije preporuke
Zakonski regulisati osnove provjere kompetencija za rad u svim segmentima javnog sektora	Izmjenama Zakona o državnim službenicima i namještenicima, Zakona o lokalnoj samoupravi, Zakona o radu, ali i svih drugih zakona, koji se odnose na javne ustanove, preduzeća u većinskom vlasništvu države i/ili lokalne samouprave, i na državne agencije i druga regulatorna tijela	I kvartal 2025. godine	Na čekanju
Propisati trajanje mandata svih rukovodilaca na profesionalnim pozicijama u javnom sektoru na pet godina	Izmjenama Zakona o državnim službenicima i namještenicima, Zakona o lokalnoj samoupravi, Zakona o radu, ali i svih drugih zakona, koji se odnose na javne ustanove, preduzeća u većinskom vlasništvu države i/ili lokalne samouprave, i na državne agencije i druga regulatorna tijela	I kvartal 2025. godine	Na čekanju
Propisati obavezu da se vršioci dužnosti određuju iz reda već zaposlenih u datom organu, ustanovi, preduzeću, agenciji	Izmjenama Zakona o državnim službenicima i namještenicima, Zakona o lokalnoj samoupravi, Zakona o radu, ali i svih drugih zakona, koji se odnose na javne ustanove, preduzeća u većinskom vlasništvu države i/ili lokalne samouprave, i na državne agencije i druga regulatorna tijela	I kvartal 2025. godine	Na čekanju
Propisati obavezu prethodnog oglašavanja, ukoliko je riječ o zasnivanju radnog odnosa na neodređeno vrijeme u javnom sektoru, bez obzira na to da li je prethodno zaposlena osoba na određeno vrijeme na istom radnom mjestu	Izmjenama Zakona o radu	I kvartal 2025. godine	Na čekanju

Šta treba uraditi?	Kako?	Do kada?	Status realizacije preporuke
Unaprijediti procedure imenovanja članova i predsjednika Komisije za žalbe, tako da ne smiju biti politički aktivni u određenom periodu koji prethodi njihovom imenovanju	Izmjenama Zakona o državnim službenicima i namještenicima	IV kvartal 2024. godine	Na čekanju
Propisati hitno rješavanje sporova koje su pokrenula lica koja traže zaposlenje u javnom sektoru	Izmjenama Zakona o državnim službenicima i namještenicima, Zakona o lokalnoj samoupravi, ali i svih drugih zakona, koji uređuju postupke zapošljavanja u javnim ustanovama, preduzećima u većinskom vlasništvu države i/ ili lokalne samouprave, i u državnim agencijama i drugim regulatornim tijelima*	I kvartal 2025. godine	Na čekanju
Omogućiti licima koja traže zaposlenje u javnim ustanovama, preduzećima i jednom broju agencija da pokrenu postupak, odnosno spor ukoliko smatraju da su im prava povrijeđena bez ograničenja koja sada postoje u Zakonu o radu i koja se odnose samo na određena zabranjena ponaša	Izmjenama Zakona o radu omogućiti svim licima koja smatraju da su im prava prekršena da pokrenu postupak zaštite prava, bez ograničenja koja se trenutno odnose na zabranu diskriminacije lica koja traže zaposlenje, neposrednu i posrednu diskriminaciju, diskriminaciju po više osnova, uznemiravanje i seksualno zlostavljanje, zabranu diskriminacije u odnosu na profesionalne sisteme socijalnog osiguranja, zabranu diskriminacije u odnosu na stručno osposobljavanje i usavršavanje, zabranu diskriminacije u odnosu na članstvo u organizacijama zaposlenih i poslodavaca, zlostavljanje na radnom mjestu (mobing)	I kvartal 2025. godine	Na čekanju

* Preporuka doradena na osnovu komentara predstavnika/-ca pravosuđa

Preporučene izmjene koje Vlada treba da prihvati kroz podzakonska akta

Šta treba uraditi?	Kako?	Do kada?	Status realizacije preporuke
Propisati izvještavanje o sprovedenom postupku zapošljavanja, tako da svi zainteresovani kandidati i kandidatkinje i treće strane mogu ostvariti uvid u pitanja i odgovore i rješenja praktičnih zadataka tokom provjere sposobnosti odnosno kompetencija, uz poštovanje odredaba o zaštiti ličnih podataka	Donošenjem nove Uredbe o kriterijumima i bližem načinu sprovođenja provjere znanja, sposobnosti, kompetencija i vještina za rad u državnim organima i sličnih podzakonskih akata za državne agencije, lokalne samouprave, javne ustanove, preduzeća u većinskom vlasništvu države i/ili opštine	IV kvartal 2024. godine za državnu upravu, I kvartal 2025. godine za ostale segmente javnog sektora	Na čekanju
Bliže regulisati provjeru kompetencija za rad u svim segmentima javnog sektora, tako da se omogući anonimizovana izrada pisanih i praktičnih testova pod šifrom, ali i jasne smjernice i mjerila za procjenu odgovora datih na usmenom intervjuu	Donošenjem nove Uredbe o kriterijumima i bližem načinu sprovođenja provjere znanja, sposobnosti, kompetencija i vještina za rad u državnim organima, i sličnih podzakonskih akata za državne agencije, lokalne samouprave, javne ustanove, preduzeća u većinskom vlasništvu države i/ili opštine	IV kvartal 2024. godine za državnu upravu, I kvartal 2025. godine za ostale segmente javnog sektora	Na čekanju
Podzakonski akti treba da omoguće što objektivniju provjeru kompetencija i sposobnosti na način da usmeni intervju nema preovlađujuću ulogu u izboru kandidata, naročito na nižim pozicijama	Po uzoru na postojeću Uredbu o kriterijumima i bližem načinu sprovođenja provjere znanja, sposobnosti, kompetencija i vještina za rad u državnim organima, slični podzakonski akti treba da definišu ključne korake u provjeri sposobnosti i kompetencija u svim segmentima javnog sektora	I kvartal 2025. godine	Na čekanju

Šta treba uraditi?	Kako?	Do kada?	Status realizacije preporuke
<p>Utvrđiti kataloge radnih mjesta sa odgovarajućim opisom poslova za sve pojedinačne segmente javnog sektora. Tako nešto sada postoji samo za stručne poslove u ustanovama socijalne i dječje zaštite i za policijske poslove. Neophodno je u svim podsektorima definisati kataloge radnih mjesta i opise poslova, kako bi se obezbijedile smjernice za definisanje pojedinačnih akata o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji i spriječila neopravdana odstupanja u pogledu uslova za obavljanje sličnih poslova u različitim institucijama i neopravdano veliki manevarski prostor u tom pogledu</p>	<p>Donošenjem kataloga standardnih mjesta u državnoj upravi, lokalnoj samoupravi, državnim agencijama, preduzećima u vlasništvu države i/ili lokalne samouprave, javnim ustanovama u oblasti zdravstvene zaštite, kulture, i prosvjeti, po uzoru na već postojeći katalog standardnih radnih mjesta u Upravi policije</p>	<p>I kvartal 2025. godine</p>	<p>Na čekanju</p>
<p>Kadrovski planovi, osim novih zapošljavanja, treba da predvide, obrazlože i ostave mogućnost za popunu određenih radnih mjesta trajnim (pre) rasporedom zaposlenih i da ukažu na potrebe za drugim vidovima angažmana u javnom sektoru (ugovori o djelu, ugovori o konsultantskim uslugama i sl.)</p>	<p>Izmjenama Uredbe o sadržaju, postupku i načinu pripreme i izmjene Kadrovskog plana za organe državne uprave i službe vlade i donošenjem sličnih podzakonskih akata za javne ustanove, preduzeća u većinskom vlasništvu države i/ili lokalne samouprave, i za državne agencije i druga regulatorna tijela, posebno imajući u vidu da je Strategija reforme javne uprave za period 2022–2026. godine predvidjela uvođenje obaveze kadrovskog planiranja za javne ustanove</p>	<p>I kvartal 2025. godine</p>	<p>Na čekanju</p>

Preporučene prakse koje treba da promovišu Vlada i resorno Ministarstvo javne uprave

Šta treba uraditi?	Kako?	Do kada?	Status realizacije preporuke
Ojačati kapacitete Uprave za ljudske resurse, upravnih odbora javnih ustanova i preduzeća i drugih lica koja učestvuju u komisijama za provjeru kompetencija o značaju i svrsi okvira kompetencija i njegovoj primjeni prilikom zapošljavanja u državnoj upravi	Kroz ciljane obuke i druge vrste ekspertske podrške (in-house podršku)	Kontinuirano, uz inoviranje Programa obuke i kalendara obuke Uprave za ljudske resurse	Na čekanju
Sačiniti i izdati jedinstvene smjernice za postupanje inspeksijskih organa u postupcima zapošljavanja u javnom sektoru, koje će biti usklađene sa Zakonom o inspeksijskom nadzoru i spriječiti u praksi različita tumačenja koja krše načelo preventivnog djelovanja inspekcija	Ministarstvo javne uprave, kao institucija nadležna za koordiniranje rada inspeksijskih organa, da sačini navedene smjernice	I kvartal 2025. godine	Na čekanju
Kontrola kvaliteta akata o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, koju sprovodi Vlada, Ministarstvo javne uprave, resorna ministarstva i Uprava za ljudske resurse, treba da se unaprijedi kroz jasno utvrđene kriterijume, a jedan treba da bude i prethodno utvrđen katalog radnih mjesta	Vlada treba da institucionalizuje unaprijeđenu kontrolu akta o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji tako da se bez pozitivnog stručnog mišljenja (Uprave za ljudske resurse, resornog ministarstva i slično) ne može usvojiti akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji	I kvartal 2025. godine	Na čekanju

<https://institut-alternativa.org/>